

Bilag 4

29-05-2009

Rummelighed vs. inklusion og hvor går grænsen for inklusion

På Børne- og Ungdomsudvalgs mødet d.25.marts besluttede udvalget at der skulle udarbejdes et bilag til inklusionspolitikken som beskriver forskellen mellem rummelighed og inklusion, samt hvor grænsen går for inklusion. Dette vil blive fremlagt i følgende tre punkter:

Sagsnr.
2009-10273

Dokumentnr.
2009-303399

Sagsbehandler
Majbrit Møller

1. Definition af rummelighed
2. Definition af inklusion
3. Hvor går grænsen for inklusion?

Forskellen på rummelighed og inklusion er meget forenklet:

Rummelighed betyder, at være fysisk rummet og accepteret.

Inklusion betyder, at være medregnet i et ligeværdigt fællesskab

1. Rummelighed

Rummelighed beskrives ofte som en egenskab lærere og pædagoger skal udvise, og som skolen og institutionen skal have. Det er sandsynligt at være rummet i en institution eller skole, uden at være deltager i de mest betydningsfulde sociale processer. Dermed kan den enkelte godt være rummet uden at være inkluderet. Man kan være til

Konsulenter

Gyldenløvesgade 15.2
sal. , 1502 København V
1502 København V

Telefon
3366 4083

Telefax
3366 7015

Direkte telefon
26301360

Mobil
2630 1300

E-mail
majmoe@buf.kk.dk

EAN nummer
5798009386311

www.kk.dk

stede uden at være aktiv deltager og uden at opnå værdsættelse. Der er forskning der viser, at mange børn er på ”tålt ophold” i daginstitutioner i Danmark. Hermed menes, at deres tilstedeværelse er accepteret, men at det pædagogiske miljø ikke udfordrer deres udviklingspotentialer på grund af deres manglende deltagelsesmuligheder. Eksempelvis kan en institution godt rumme et barn med særlige behov, uden at barnet er inkluderet på stuen, fordi det ikke på lige fod med de andre børn bliver medregnet og kan deltage i fællesskabet.

Rummelighed er en forudsætning for inklusion. Forskellen er, at det er børnene der skal tilpasse sig, når vi taler om rummelighed. De børn der har vanskeligheder af adfærdsmæssig eller faglig karakter, kan godt være i fællesskabet, men de skal lære at kende deres plads. De skal, ”lære at sidde på bagerste række, tie stille og følge med så godt de kan”. Dem som ikke indordner sig dette bliver ofte omtalt som umulige, forstyrrende og svære at rumme, og bliver i sidste instans ofte ekskluderet til specialforanstaltninger. Forskning viser at der er større tolerance over for elever med faglige vanskeligheder end over for elever med sociale vanskeligheder.

2. Inklusion

Når vi taler om inklusion er det omgivelsernes ansvar at kunne rumme forskelligheder. Den inklusive tænkning ser barnet i den helhed som barnet indgår i og retter blikket på de ressourcer som barnet besidder, frem for et mere fejlorienteret syn på barnet, som konsekvens af diagnosticeringens fokusering på barnets svagheder og mulige mangler. Dermed bliver samarbejdet mellem de professionelle i barnets omgivelser og forældrene omkring den bedste indsats for det enkelte barn vigtigt.

Derfor er det essentielt at tage udgangspunkt i beskrivelsen af barnet i det miljø, hvor barnets vanskeligheder udspringer, frem for at tage udgangspunkt i, hvad der er galt med barnet.

Det skal tydeliggøres i hvilke sammenhænge barnet yder sit bedste og det bliver de professionelle ansvar at tilrettelægge læringsmiljøer som tilgodeser den enkeltes kompetenceudvikling. Lærere og pædagoger bør diskutere, ”I hvilke sammenhænge trives barnet?, Hvordan kan vi skabe flere sammenhænge, hvor barnet har mulighed for at bidrage konstruktivt?”, etc. Eksempelvis kan en idrætsaktivitet være inkluderende, når alle kan deltage på et passende niveau med passende støtte. Mennesker med handicap anerkendes som personer med ret til at tage chancer, til at vælge, til at lave fejl, til at være uafhængig og til at være aktiv som alle andre.

Når der er tale om inklusion har alle lige ret til deltagelse i fællesskaber. Dermed handler den inklusive skole og institution om at tage udgangspunkt i den børnegruppe der er, hvilket også gælder specialinstitutioner og skoler. Dem der er udenfor fællesskabet skal

inviteres ind i et ligeværdigt fællesskab. Dermed skal fællesskabet skabe rum, tolerance, hjælpsomhed, forståelse, empati, etc. I denne forståelse hjælper de dygtige de mindre dygtige, etc. At barnet skal beskrives i det miljø, hvor dets vanskeligheder udspringer, betyder at klasse miljøet og lærerne støtter op omkring de socialt udsatte børn og unges læring, blandt andet ved at undervisningsdifferentiere, holddannelser, AKT.-initiativer, etc. Det kræver at lærere, pædagoger og forældre samarbejder omkring det enkelte barn og vægter relationskompetencer.

Inklusionen lykkes oftest når fokus er på børnenes faglige udvikling frem for på adfærdsregulering.

Det er de inklusive skoler og institutioner som forvaltningen anser som idealet og det fælles mål som vi arbejder hen imod.

3. Hvor går grænsen for inklusion

Det er ikke muligt at lave en fast defineret grænse for inklusion som følge af et bærende grundsyn om, at børn og unge udgør en rig mangfoldighed med forskelligartede individuelle behov. Det vil sige at der ingen grænse er for inklusion. Ikke alle kan inkluderes på almenområdet, de skal i stedet inkluderes på specialområdet.

Der kan være områder, hvor det er hensigtsmæssigt at bevare en klar grænse for inklusion i almenområdet. Dette gør sig gældende hos børn og unge, der gentagne gange er fysisk voldelige, hvor inklusion på almenområdet ikke kan forsvares overfor hverken børne-, forældre- eller lærergruppen. Denne gruppe af børn og unge, som udøver vold overfor andre, kan i længerevarende perioder have brug for en anden form for støtte, end den som almenskolen kan tilbyde. Der findes dog eksempler på skoler, der arbejder med inkluderende metoder og som har en undervisningsdifferentiering, der forsøger at tilgodese børn med en udad reagerende adfærd.

Ligeledes kan der være grænser for inklusionens rækkevidde i almenområdet blandt børn med så udtalte psykiske eller fysiske handicaps, at de har vanskeligt ved at profitere af tilbuddene i almenmiljøet. Disse børn kan i mange tilfælde føle sig bedre inkluderet på specialområdet.

Der kan også være børn og unge med andre former for funktionsnedsættelser i almenområdet, der kan have svært ved at bidrage til fællesskabet på lige fod med deres jævnaldrende og de kan dermed komme til at opleve sig som ekskluderede. Nogen børn kan derfor have det bedre og få styrket deres udvikling i et specialmiljø, der tilgodeser deres behov sammen med ligeværdige kammerater.

Dermed er det ikke alle udskillelser der virker ekskluderende og som forringer barnets læringsbetingelser og udvikling. Det afhænger af, hvilke relationer der kan etableres til den almene børnegruppe og hvordan muligheder for samspil og samvær er i almenområdet.

Vigtigst af alt er det at pointere, at der altid skal tages udgangspunkt i

en vurdering af det enkelte barn og den helhed som barnet indgår i, når det skal besluttes hvor vidt barnet skal have en plads på almen- eller på specialområdet.